

Posudek k rigorózní práci Miroslavy Pourové

Téma osobních knihoven významných kulturních osobností se opakovaně objevovalo v diplomových pracích po celou dobu existence katedry knihovnictví dnes UISK na FF UK. Ve většině těchto prací studenti mapovali osobní knihovny především z hlediska obsahu a chronologie; popis standardně doplňovali životopisnými údaji majitele knihovny. Na konci devadesátých let již bylo zřejmé, že v knihovědných studiích či kvalifikačních pracích bude nutné uplatňovat i jiná než čistě knihovědná hlediska. Nutnost opustit deskriptivní, pozitivistický přístup, který dosud při zpracování osobních knihoven převládal, vyvstala při průzkumu knihovny Vladimíra Holana, výjimečného českého básníka, během něhož byly objeveny exempláře s četnými básnickými glosami a přípisy. Při řešení otázky, jak uchopit téma autorových glos, se ukázalo, jak blízké si jsou literární věda a knihovědná zkoumání. Jako reprezentativní vzorek Holanovy knihovny byly vybrány exempláře Biblí, v nichž se místa glosovaná básníkem ukázala jako klíčová pro interpretaci poezie (M. Petras, X. Glamiche). Byl to první pokus postoupit od pouhého popisu knihovny k interdisciplinárnímu přístupu.

V letech 2008-2017, kdy jsem působila na ústavu informačních studií a knihovnictví, jsem vypsalala několik témat souvisejících s problematikou osobních knihoven s cílem uplatnit při zpracování diplomového úkolu ve světě již tehdy běžně užívaný interdisciplinární přístup. V několika případech se to podařilo (knihovna K. Teiga, A. Hoffmeistera, V. Černého).

Nyní máme před sebou rigorózní práci Miroslavy Pourové, již předcházela diplomová práce, ve které se autorka věnovala osobnosti Václava Černého, zvláště pak obsahovému profilu a proveniencím (dedikacím, glosám a přípiskům) v jeho osobní knihovně. Přístup diplomantky k úkolu nepostrádal odvahy zpracovat náročné téma „existencialismu“, totiž jednu z oblastí, které Černý věnoval část svého profesního života, a aplikovat jej na dochovanou část knihovny. Autorce se podařilo originálním způsobem zpracovat informace získané jak z archivního materiálu, tak z četby a nakonec usouvztažnit dosažené poznatky s osobní knihovnou. I přes výhrady k odevzdané diplomové práci, které souvisely spíše s náročností tématu než s jejím zpracováním, se přístup autorky jevil do budoucna jako nadějný.

Během průzkumu archivních fondů Václava Černého a Kritického měsíčníku se autorka seznámila s dosud nevytěženým materiálem, ke kterému obrátila pozornost v rigorózní práci. Autorce se především podařilo s neobvyklou akribií zmapovat korespondenci související s vydáváním Kritického měsíčníku, z níž bylo možné čerpat poznatky pro několik vytčených tematických okruhů. Kromě detailního sledování, jak vznikl okruh přispěvatelů Kritického měsíčníku nebo jaké knižní tituly a kým byly vybírány do recenzní rubriky, autorka představila ekonomickou stránku vydávání významného kulturního periodika (např. honorářovou praxi, V. Jirát). Informace o společensko-politickém kontextu, získané z dochované korespondence, rovněž využila pro svá zkoumání.

Tak např. korespondence Černého s Bohumilem Novákem poskytuje detailní informace o atmosféře, která panovala v období 50. let. Z dopisů vyvstává, jak masivní byla decimace intelektuálů po únoru 48 a zvláště pak, jak se postoje intelektuálů promítly do celkového morálního úpadku společnosti. Dopisy dokládají bez možnosti pozdější retuše autentická svědectví o oněch letech:

„Václavková, po níž dnes neštěkne ani pes, mi po 6 let ztrpčovala život za vydatné pomoci pánů Hrubců, Žantovských, Boháčů et al (jednalo se o působení B. Nováka v Památníku národního písemnictví). Tak, že jsem si chvílemi připadal jako pes, do kterého si každý smí kopnout. Ale jak víš, neuštvali mě, ani neudolali...“ (NOVÁK, 1971, s. 8)“

Korespondence poskytla autorce řadu dílčích informací i k dalším tématům, např. k cenzuře. Jedná se o konkrétní zjištění, jak probíhalo vyřazování knih z veřejných knihoven (B. Polan) nebo jak v 50. letech fungovala cenzura v nakladatelství Československý spisovatel (B. Novák). Korespondence, která nezachycuje jen témata bezprostředně související s Kritickým měsíčníkem a má intimní charakter, dovolila autorce uvést

informace z osobního života pisatelů a lze jimi v budoucnu doplnit literárně-historické práce. Neméně významné je zachycení kontaktů intelektuální elity (J. Patočka, J. Palivec, J. John a dal.) i to, jak probíhala komunikace uvnitř autorského okruhu Kritického měsíčníku.

Další oblastí, pro niž je korespondence zdrojem jedinečných informací, je výzkum četby. Jako příklad lze uvést Černého text o titanismu, k němuž se pisatelé dopisů opakovaně vyjadřují (např. Konečný).

Rigorózní práce Miroslavy Pourové je jak inovativní v přístupu ke zpracované látce, tak informačně obsažná, zároveň je příkladem kvalitní práce s prameny. Jistě by bylo možné téma rozvinout a například sestavit doplňkový seznam knih, které Černý od autorů obdržel a které se v knihovně nedochovaly a na jeho základě jakož i na základě dalších dostupných informací sestavit virtuální obraz Černého knihovny jako protiváhu knihovně, která se dochovala.

Co je třeba autorce rigorózní práce přičíst k dobru. Nejen že se nevyhnula etickým problémům, které jsou s obdobím Kritického měsíčníku spjaty, ale zvláště se jí podařilo vystihnout, jaký byl étos Černého a dalších např. Eisnera a jaký měl význam „v časech beznaděje“.

Aspekt kv. práce	Vysvětlení	Možné hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu	<i>Zvolená metoda odpovídá zadanému úkolu. Z obsahového hlediska je práce hutná.</i>	40 bodů
přínos a novost práce	<i>Práce přináší nové poznatky o zvoleném tématu.</i>	20 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	<i>Citování odpovídá zvolené metodě. V práci jsou užity jak primární, tak sekundární zdroje.</i>	15 bodů
slohové zpracování	<i>Práce je čtivá, odborný styl je dodržen.</i>	15 bodů
gramatika textu	<i>Z hlediska gramatiky práce odpovídá normě.</i>	5 bodů
CELKEM		95 bodů